

Lavinska sonda nove generacije

Lavinska sonda je aluminijast, železen ali iz umetnih materialov narejen cevast predmet, sestavljen iz enako dolgih elementov, povezanih med seboj s tanko jeklenico ali sestavljivih z navojem, dolžine do 4m, premera do 15mm, s katerim prebadamo plazovino in na podlagi občutka ob dotiku objekta in globine vboda iščemo predmete in osebe, ki jih je zasul snežni plaz.

Pojma nimam, če ste tole definicijo razumeli? Lahko bi jo sestavil še boljše ali pa še bolj zakompliciral.

Kdaj so prvič prišli na idejo, da bi s prebadanjem plazovine iskali zasute niti ni tako važno. Precej dolgo je tega ko sta bili na tržišču dve vrsti sond. Bilgerjeva, ki je ostala še iz prve svetovne vojne, elementi so se sestavili s pomočjo vijakov, pretežno so jo uporabljali v nemško govorečih državah (Avstrija, Nemčija) in Lindenmannova lavinska sonda, ki smo jo po vzoru Švicarjev uporabljali tudi Slovenci.

Kratke, z navojnim vretenom sestavljive lavinske sonde.

Foto: Klemen Volontar

Pol metra dolge elemente je povezovala tanka jeklenica. Poseben patent v obliki stebela z navojem in narebrenе matice je bil namenjen utrditvi sonde v sestavljenem položaju. Konica sonde je bila iz polkrošne mehke kovine v katero so bili vstavljeni trije jekleni zobci. Ob morebitnem dotiku z žrtvijo je obstajala možnost, da na zobcih ostane tkanina oziroma vlakna tkanine. Ne pozabimo, da so bila takratna oblačila v glavnem pletena iz volne ali narejena iz volnene tkanine loden, zato so na zobcih lahko ostala vlakna.

Sonderska vrsta gorskih reševalcev. Sonde so dolge štiri metre. Plazovino prebadajo do dna.
Foto: GRS Tolmin

Sonde naslednje generacije so predvsem lažje in krajše, konica pa je topo zaobljena. Zobci niso več potrebni, ker so današnja oblačila iz umetnih, gladkih vlaken. Uporaba je že davno prerasla okvire reševalnih služb. Dokazano je, da čas od začetka iskanja z lavinsko žolno pa do izkopa občutno zmanjšamo, če v zadnji fazi določanja mesta zasutega uporabimo sondo. Hitri pregled in grobo sondiranje kritičnih mest na plazovini ne zahtevata lavinske sonde dolžine štiri metre, zato so sonde namenjene gornikom in turnim smučarjem dolge od 240 do 320cm. V glavnem so iz aluminija ali karbona.

Moderna, aluminijasta sonda.

Samo, da osvežimo.

Po evropski statistiki je zasuti v povprečju en meter globoko. Zato naj hitri pregled plazovine na kritičnih mestih obsega prebadanje do te globine ali le nekoliko globlje, da ne izgublamo časa in energije. Plazovina se giblje podobno kot voda v strugi. Na površju hitreje kot pri tleh, ob robovih počasneje kot v sredini. Torej so kritična mesta poleg čela plazu, kjer se plazovina

zaustavi in nakopiči, še vsa mesta, kjer se plazovina giblje počasneje. Na zunanjih in notranjih delih zavojev, pred iz za oviro (večja skala, drevo), ter pred prehodom čez izrazit rob ali prelomnico. Glede na točko, kjer je plaz odnesel žrtev in točko, kjer smo žrtev zadnjič videli, določimo kritična mesta, ki jih pregledamo najprej. Morebitnih predmetov, ki so ostali na površju, oblačila, nahrbtnik, smučarske palice ne odstranjujemo, vsekakor pa dobro preglejmo okolico.

Možna mesta odlaganja, kritična mesta, ki jih pregledamo najprej, če ni očitvidcev, ki bi natančneje določili območje hitrega pregleda.

Foto: Klemen Volontar

Vsem je dobro znano, da je pri iskanju zasutih v snežnem plazu še kako pomemben čas od zasutja do izkopa zasutega. Najkrajši čas iskanja vsekakor lahko dosežejo prisotni s takojšnjo tovariško pomočjo, ki obsega hitri pregled plazovine, iskanje z lavinsko žolno in odkopavanje ter nudenje prve pomoči.

Lavinska sonda nove generacije. V konici je vgrajena antena, v glavi sonde pa sprejemnik, ki z zvokom opozori na bližino oddajnika.

Foto: Klemen Volontar

Lavinska sonda nove generacije ima vgrajen sprejemnik, ki zazna oddajanje lavinske žolne na dva metra. V konici sonde je vgrajena antena v glavi pa sprejemnik, ki z zvočnimi signali opozori, da smo v bližini izvora EM sevanja. Prekinjen piskajoč zvok označuje oddaljenost sonde od izvora za manj kot dva metra, neprekinjen piskajoč zvok pa ko smo s konico sonde od izvora oddaljeni manj kot pol metra.

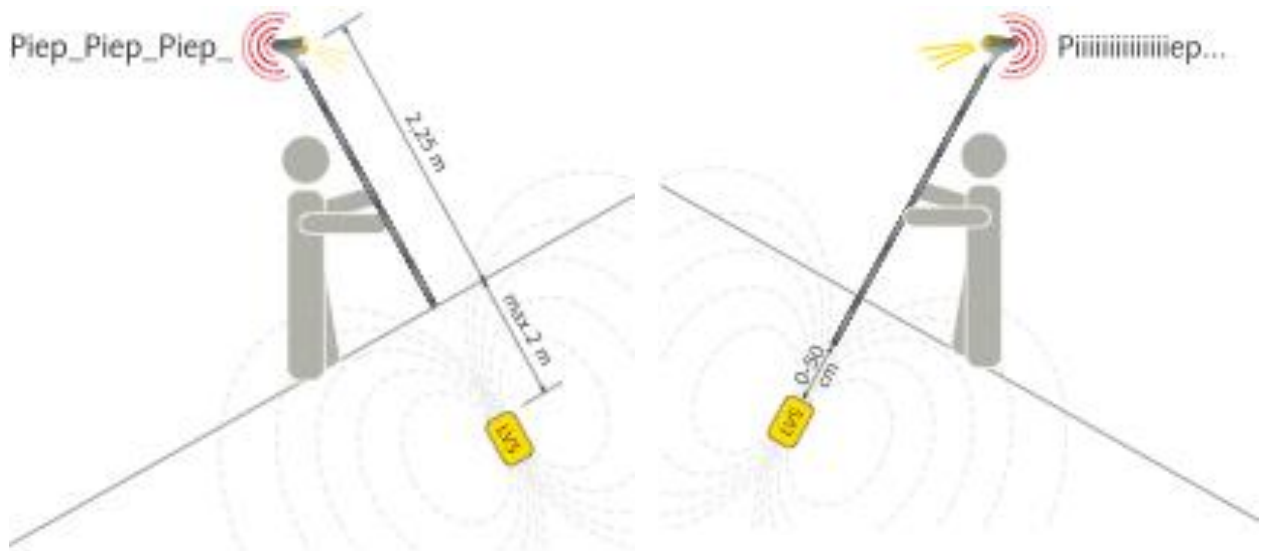

V glavi sonde je sprejemnik in zvočnik, ki opozori na bližino izvora EM sevanja žolne, ki jo ima žrtev nameščeno na sebi

V konico sonde je vstavljena antena, ki zazna bližino lavinske žolne. Pri oddaljenosti pol metra, to prikaže z neprekinjenim piskom

Sonda je namenjena še hitrejši lokaciji zasutega po tem, ko z lavinsko žolno grobo določimo mesto zasutja. Tretja faza iskanja z lavinsko žolno, natančno določanje mesta odpade, saj s sondo, ki ima vgrajen sprejemnik, s prebadanjem plazovine dokaj natančno določimo mesto zasutega tudi meter in več globoko ne, da bi se ga dotaknili. Takoj ko nas neprekinjen pisk opozori, da smo v neposredni bližini zasutega, pričnemo z odkopavanjem.

Priporočeno je sondiranje pravokotno na površino snežne odeje!

Omenjena sonda (iPROBE) je iz karbona, dolga 225cm (skupaj z držalom, kjer je sprejemnik), teška je 340g (skupaj z baterijskim vložkom), napajana je z enim AA 1,5V (LR6) baterijskim vložkom, proizvajalec zagotavlja 250 ur delovanja! Sprejema standardno frekvenco 457kHz. Ko se konica sonde približa izvoru na 50cm začne oddajati neprekinjen pisk. Oddajno napravo lahko navidezno izključimo s pritiskom na gumb na glavi sonde (velja le, če je lavinska žolna zasutega kompatibilna s sondo – isti proizvajalec), z daljšim pritiskom na gumb oddajno žolno lahko ponovno aktiviramo, oziroma se aktivira sama takoj ko sondo oddaljimo od izvora za več kot pol metra.

Giblujemo se vzvratno in sondo s počasnimi gibi levo in desno vodimo tik nad površino in preiskujemo plazovino. V enem »zamahu« pregledamo do 6m širok pas plazovine.

POZOR: Takšen pregled plazovine se uporabi izjemoma. V sondo vgrajena žolne NE zamenjuje lavinske žolne!

Naj še dodam, da bodite pri odkopavanju pazljivi in ravnajte premišljeno. Zasutemu omogoča dihanje morebitni zračni žep okoli ust in nosu. Pri nepazljivem odkopavanju zračni žep lahko kaj hitro poškodujemo in zasutemu onemogočimo že tako skromno dihanje. Velja pravilo, da samo takoj po zasutju in če je zasuti tik pod površjem (globino določimo s sondo) kopljemo ob sondi. Klečimo na spodnji strani sonde in z naprej nagnjenim telesom in stegnjenimi rokami odkopavamo.

Če pa je od zasutja preteklo dalj časa in če je zasuti globlje, se lotimo odkopavanja vsaj za dolžino in pol globine zasutega na spodnji strani sonde. S tem se izognemo pritiskom na telo in porušenju morebitnega zračnega žepa.

Ugotovimo lahko, da je na tržišču moč kupiti lavinske sonde vseh vrst, kvalitet, dolžin in debelin. Najdete tudi takšno, ki je skrita v smučarski palici, pa takšna, kjer lahko elemente vijačimo enega za drugim do poljubne dolžine, pa takšne ... Ne glede na vse pa je najpomembnejše, da je sonda poleg lavinske žolne in lopate vaš stalni spremljevalec na zimskih poteh.

Srečno